
Hus byl mladší rektor než já

Hus byl mladší rektor než já

„Přišel jsem na to, že bych se v té roli sám sobě docela líbil,“ s úsměvem o své funkci říká rektor Univerzity Karlovy Václav Hampl.

* LN Když se v rozhovorech ptám lidí, kteří to takřikajíc někam dotáhli, co jim v jejich kariéře nejvíce pomohlo, často váhají, zda vzdělání, zkušenosti, osobní vlastnosti nebo náhoda a štěstí. Jakou roli podle vás hraje vzdělání?

Kdybych si myslel, že vzdělání není důležité, tak bych nedělal práci, kterou dělám. Podle toho, jak se vyvíjel můj život, hrálo vždycky vzdělání klíčovou úlohu. A to včetně zahraničních zkušeností.

* LN Jsou absolventi Univerzity Karlovy úspěšnější než absolventi jiných vysokých škol? Může zkratka UK v životopise pozitivně ovlivnit kariéru?

Nedávno vyšly studie zkoumající, kolik absolventů které školy zůstává na úřadech práce. A i když k metodice výzkumu zazněly i různé výhrady, absolventi UK z něj vyšli skoro nejlépe. Samozřejmě neděláme lidi kvalifikované pro cokoliv, takže například běžné účetní a ekonomické základy dostanete možná lepší třeba na Vysoké škole ekonomické. U nás se naopak můžete naučit vysoce oceňovanou makroekonomii. Velmi často také slýchám od lidí, kteří se uchýlili v zahraničí, někdy až dojmavé příběhy o tom, jak jim značka Univerzity Karlovy v těžkých situacích otevírala dveře i na mezinárodním poli.

* LN I vy máte zkušenost ze zahraničí. Záhy po revoluci jste odjel i s rodinou na University of Minnesota, kde jste coby vědecký pracovník strávil pět let. Jak se lišila práce v domovském Ústavu patologické fyziologie a v USA?

Po odborné a pracovní stránce to tak velká změna nebyla. Měl jsem pocit, že zdejší vzdělání mě dobře připravilo. Samozřejmě jsem se tam naučil spoustu jiných věcí.

* LN Co konkrétně?

Je těžké odlišit zkušenosti, které bych získal i jinak a jinde, od toho, co bylo dáno opravdu jen tou Amerikou. Možná to byla zkušenost, že se dá pracovat kompetitivně a zároveň kolegiálně. Takové to české já na bráchu a brácha na mě tam moc neexistovalo. A přitom prostředí bylo pořád přátelské. Nikdo tam nedostal nic zadarmo a vysezené židle byly mnohem méně časté než tady.

* LN Myslíte tím, že zatímco v Čechách se prostředky na výzkum získávaly za zásluhy, v Americe za výsledky?

Nemyslel jsem to až tak bipolárně, ale je samozřejmě dáno historicky, že u nás v Evropě se častěji získávají místa, prostředky a výhody spíše za zásluhy než podle toho, kdo je momentálně lepší.

* LN Jaký byl v tomto ohledu návrat?

Když jsem odsud odjížděl, bylo Československo ještě víceméně komunistická země. Pořád jsme měli jednu banku, neexistovaly platební karty apod. Když jsme přijeli do Ameriky a měli jsme schránku plnou barevných letáků, tak jsme z toho byli hrozně překvapení. A když jsme se potom vrátili zpátky, tak všechno to, co jsme v roce 1991 objevovali v Americe, jsme najednou s překvapením našli v České republice. Letáky jsou triviální příklad, ale dobře ilustruje, jak jsme objevovali svět v Americe a on mezitím dorazil i k nám domů.

* LN Záhy po návratu z USA jste se stal členem a později předsedou Akademického senátu UK. Směřoval jste už tehdy k rektorské funkci? To v žádném případě. Byly volby do Akademického senátu, a tak jsem si říkal, jestli můžu nějak přispět k fungování univerzity. Chtěl jsem jenom pomoci.

* LN Kdy vás napadlo kandidovat na rektora?

Docela pozdě. Vážně jsem o kandidatuře začal uvažovat asi tak rok před volbou.

* LN Co vás k tomu přimělo?

Impulz nebyl jediný. Především ten nápad vzešel od mých spolupracovníků. Napřed mi přišel dost legrační, ale protože jsem v té době byl předsedou Akademického senátu UK, který má volbu nového rektora na starosti a měl by se rozhlížet po možných kandidátech, začal jsem si rovnat v hlavě, kteří kandidáti přicházejí v úvahu. A jak jsem tak přemýšlel, který z nich by se mi líbil víc a který méně, přišel jsem na to, že bych se v té roli docela líbil sám sobě. (Smích.) Zní to hrozně neskromně, ale ono je důležité, aby v sobě člověk našel přesvědčení, že se pro danou funkci hodí.

* LN Zájem veřejnosti a médií nezbudil během vaší volby ani tak fakt, že UK bude mít nového rektora, ale že je to rektor „nejmladší v její historii“. Jaký to byl pocit stát se v tak relativně mladém věku rektorem nejstarší univerzity ve střední Evropě?

Trochu vás poopravím: dříve se rektory volili i studenti, takže například i Jan Hus byl coby rektor mladší. Já jsem si to ale vůbec nepřipouštěl. Sám sobě nepřipadám nějak zvlášť mladý. Emocionálně to byl samozřejmě velmi silný moment, ale věk v tom nehrál žádnou roli.

* LN Za jednu z hlavních priorit jste označil podporu doktorandského studia. Daří se jí prosazovat? Podpora je něco, co probíhá kontinuálně. Probíhají jednotlivé kroky k tomu, abychom tento druh studia co nejvíce podpořili.

* LN V čem a jak?

Například úpravou našeho grantového systému, který by doktorandům umožnil, aby pracovali samostatně na svých projektech, mohli za ně nést zodpovědnost a především si pomoci nich i zlepšit svou finanční situaci. Nedostatek financí je samozřejmě jednou z velkých bolestí doktorandů. My musíme nabídnout doktorandům alespoň takové peníze, za které vůbec lze žít. Jednak by si měli přivydělávat učením, jednak by měli získávat odměnu za vědeckou práci. A když to sečtete, tak se může doktorand dostat ke dvanácti tisícům měsíčně čistého, což už není tak hrozné.

* LN Všechny univerzity jsou značně byrokratické organizace. Byl jste připraven na to, že řadu dobrých nápadů může být těžké prosadit?

Já jsem se s byrokracií začal potkávat už v roli předsedy senátu, takže mě nepřekvapila. Ale ona není taková, že by změny úplně zastavovala. Samozřejmě že univerzity jsou velmi neohrabané, ale to není jejich volbou. Musíme se řídit spoustou regulí nařízených z venku a byrokratičnost se těžko mění.

* LN Kolik času trávíte na univerzitě?

Mám hodně pracovních cest po Praze i po světě, ale pokud jsem v Karolinu, tak přicházím mezi osmou a devátou a v práci bývám do šesti až sedmi. Samozřejmě neustále tahám domů aktovku plnou věcí s předsevzetím, že je vyřídím večer.

* LN S funkcí rektora univerzity jsou spojeny i protokolární povinnosti - například promoce či imatrikulace, kde sedíte v taláru a kynete studentům. Nemáte pocit, že tím ztrácíte čas?

Ani ne. Naštěstí je to tak, že promoce a imatrikulace si dělíme s prorektory a oni mají větší díl než já. A na druhou stranu tyto ceremonie nepovažuji za zbytečné. Samozřejmě máte pravdu, že bych za tu dobu mohl udělat spoustu užitečné práce, ale integrální součástí studia je i ta promoce.

* LN Máte tři děti, nejmladší dceři Nicole jsou teprve čtyři roky. Kolik času na ně máte?

Samozřejmě málo. A to na Nicole mám toho času ze všech tří dětí nejvíc. Starší dcera a syn už mají dost svých aktivit a někdy mám trochu vyčítky svědomí, že se jim nevěnuji tak, jak bych chtěl.

* LN A co váš původní obor: fyziologie. Stíháte se věnovat jeho studiu, výzkumu a přednášení?

Mám na něj tolik času, kolik si udělám a vynutím. Snažím se vyhradit si alespoň jeden den v týdnu, ale to se samozřejmě moc nedaří. Ale tak patnáct procent pracovního času mu věnuji. Přes léto hodně docela dost zkouším a spolupracuji s doktorandy.

* LN Nemáte strach, že vám do doby, než skončí vaše rektorské povinnosti, tak říkajíc ujede vlak?

Trochu to souvisí s věkem. Až ve funkci rektora skončím, už nebudu tak mladý, abych mohl začínat znovu od nuly, ale zase nebudu ještě tak starý, abych mohl jít do důchodu. Zatím nemám pocit, že by mi ten vlak ujížděl, ale jsem teprve na začátku svého funkčního období.

* LN Lidé, kteří v relativně mladém věku dosáhnou vysoké pozice či funkce, jíž kariéra obvykle končí, bývají frustrováni ztrátou motivace. Jak jste na tom vy?

Zatím je to daleko. Mám takovou povahu, že si nepřipouštím starosti, které přijdou v budoucnosti. Pokud budu rektorem jen jedno období, tak by mé znalosti fyziologie měly přežít. Pokud bych jím byl celá dvě, tak už by ta osmiletá pauza mohla být dost znatelná, ale to budu řešit, až se ta situace přiblíží.

Prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.

* narozen v Praze v roce 1962

* roku 1985 absolvoval na PřF UK fyziologii, věnuje se výzkumu cév v plicích a placentě

* 1991 až 1996: vědecký pracovník na University of Minnesota v Minneapolisu

* 1996: zvolen do Akademického senátu UK

* 2001: předsedou AS UK

* 1. února 2006: jmenován rektorem Univerzity Karlovy

* ženatý, má syna a dvě dcery

Rektor? „Svobodný muž starší 25 let“

O prestiži funkce rektora Univerzity Karlovy snad nejvíce vypovídá fakt, že dávným předchůdcem Václava Hampla byla i jedna z nejvýraznějších osobností našich dějin: mistr Jan Hus. V jeho dobách se mohl stát rektorem univerzity pouze svobodný muž starší 25 let „řádného původu z manželského lože a zachovalých mravů“. Rektor nosí červený plášť a biret, které měly být původně lemovány hermelínem. Červená symbolizuje kardinálský úřad a hermelín připodobňoval postavení rektora ke králi. Rektora jmenuje a odvolává prezident republiky na návrh Akademického senátu. Dříve trvalo funkční období rektora jeden semestr či rok, dnes je rektorské období čtyřleté (nejvýše dvakrát po sobě).